

FENRYCH TADEUSZ WIKTOR (1882-1942)

Urodził się 17 lipca 1882 roku w Poniatowie koło Płocka. Uczęszczał do gimnazjum w Trzemesznie i Gnieźnie, ukończył rolniczą szkołę średnią w Szamotułach, był też absolwentem Wyższej Szkoły Budowy Maszyn w Köthen. Pracował jako inżynier budowlany w prywatnych firmach niemieckich. Służył w pułku artylerii lekkiej w Poznaniu. W 1915 roku jako podporucznik walczył w armii niemieckiej na froncie francuskim. Był uczestnikiem powstania wielkopolskiego. Uczestniczył w bojach na froncie północnym, które toczył pod komendą późniejszego generała dywizji Kazimierza Grudzielskiego. Był też jego adiutantem. Po zakończeniu walk administrował dobrami generała w Opieszynie (obecnie dzielnica Wrześni) i Sołecznie. W 1929 roku działał w Poznaniu na słynnej Pewuce, gdzie prezentował osiągnięcia powstańców wielkopolskich w 10. rocznicę zakończenia działań zbrojnych. Działalność ta związana była z tym, że w latach 1923-1930 był kierownikiem stworzonego przez siebie Wydziału Historycznego przy VII. Dowództwie Oddziału Korpusu w Poznaniu, gdzie dokumentował działalność weteranów powstania wielkopolskiego 1918/1919. Materiały te niestety okazały się bardzo przydatne w 1939 roku niemieckim władzom okupacyjnym. W oparciu o nie wielu weteranów zostało przez Niemców zamordowanych.

Wraz z generałem brygady Stanisławem Taczakiem – pierwszym dowódcą powstania wielkopolskiego, kapitan Tadeusz Wiktor Fenrych pracował w Towarzystwie Badań Historii Powstania Wielkopolskiego. W 1930 roku zakończył pracę w Wydziale Historycznym w VII. D.O.K. Poznań. Powodem takiego stanu rzeczy była odmienna ocena powstania wielkopolskiego 1918/1919 w stosunku do porucznika Zygmunta Wieliczki, który walczył nad Prosną. Tadeusz Fenrych przeniósł się do Krotoszyna, gdzie pełnił funkcję m.in. wiceprezesa Komitetu Powiatowego (1935). Jako burmistrz Krotoszyna udzielał ślubu siostrze Teresie Fenrych i bratu Stanisławowi Fenrychowi. W latach 1932-1938 zarządzał majątkiem Ziemi w powiecie gostyńskim, położonym nieopodal Pudliszek, które z kolei należały do jego brata – Stanisława Fenrycha. Tadeusz Wiktor Fenrych wygłaszał przemówienia radiowe z okazji kolejnych rocznic wybuchu powstania 1918/1919, będąc równocześnie delegatem regionu Krotoszyń do sejmiku poznańskiego. Niestety, w Krotoszynie nie zachowała się dokumentacja związana z jego osobą. Wytlumaczeniem może być fakt, że był on krytyczny wobec marszałka Józefa Piłsudskiego i do pomocy, jaką walczącej Wielkopolsce udzieliła Warszawa. Stąd zatarła się także pamięć o Tadeuszu Fenrychu w Pudliszkach.

W latach 1938-1939 przebywał w Poznaniu, gdzie przeszedł na emeryturę cywilną i wojskową. W 1939 roku dzięki działalności V kolumny został aresztowany w Poznaniu jako były po-

wstaniec wielkopolski. Został najpierw zakładnikiem, a później więźniem niemieckiego systemu represji. Zmarł w wieku 60 lat w obozie koncentracyjnym w Buchenwaldzie w 1942 roku. Mało znanym powszechnie wątkiem w życiorysie kapitana Tadeusza Wiktora Fenrycha jest jego działalność w Komisji Cywilno-Wojskowej, która w latach 1930-1939 ustanowiła polski patronat pruskich fortyfikacji zewnętrznego pierścienia Poznania. Członkiem wzmiankowanej komisji był kapitan Tadeusz Wiktor Fenrych. Generał dywizji Kazimierz Grudzielski (1856-1921), którego adiutantem był Fenrych, został mianowany patronem Fortu VIII przy ul. Rumuńskiej w Poznaniu.

K. Taczanowski, *Kapitan Tadeusz Wiktor Fenrych (1882-1942)*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2010, nr 29, s. 13.